

Емоційне переживання успіху формує впевненість у власних силах, створює бажання оволодіти новими знаннями з метою самореалізації, розвиває почуття відповідальності й обов'язку, мобілізує активність. Вплив емоції успіху на професійно-особистісне становлення майбутнього педагога незаперечний. Науковцями І. Волковим, В. Караковським, А. Лутошкіним, А. Макаренком, Н. Щурковою розроблено значний арсенал ситуацій успішного навчання і виховання: ситуація авансування довірою, ситуація невимушеного примусу, емоційного зараження, ситуація творчості, ситуація успіху. У випадку їх використання головним стимулом до навчання стає радість від пізнання нового та емоція успіху.

Метод заохочення, який реалізується через емоційну підтримку, похвалу, подяку, усмішку, підбадьорення, заохочення до дій за допомогою міміки, жестів, рухів, демонструє впевненість викладача у здібностях і можливостях студента. У студента він виховує ініціативність, відповідальність, самосвідомість і, найголовніше, - стійкість у боротьбі з труднощами.

Одним з ефективних способів керування емоціями майбутніх фахівців початкової школи й активізації пізнавальної діяльності є використання на заняттях інтерактивних технологій навчання. Включення здобувачів освіти у спільну діяльність через організацію роботи в групах, парах, рольових дискусій, ділових ігор, квестів, складання діалогів дає можливість не тільки глибоко засвоїти навчальний матеріал, але й пережити широку палітру емоцій, емоційно відчувати партнера по комунікації і відносно цієї інформації керувати зовнішнім вираженням власних емоцій. Окрім того, такі стратегії допомагають отримати майбутнім вчителям початкової школи досвід соціальної взаємодії та командної співпраці.

З метою формування у студентів навичок керування власними емоціями важливо регулярно здійснювати самоаналіз власного «Я», використовувати вправи на рефлексію, працювати над управлінням часом, засвоювати техніки саморегуляції (медитацію, позитивне мислення, фізичну активність), встановлювати реалістичні цілі.

Таким чином, врахування емоційного компоненту у змісті фахової підготовки майбутніх учителів початкової школи та систематичне й цілеспрямоване формування у них навичок керування емоціями як важливих навичок емоційного інтелекту сприятиме розвитку мотиваційної сфери загалом і підвищить рівень сформованості їх мотивації до навчання.

Список використаних джерел

1. Грисенко Н. В., Бойко Ю. А. Мотиваційна сфера осіб із різними рівнями емоційного інтелекту. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки»*. 2017. Вип. 2, т. 1. С. 31–37.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Борис Брилін, доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, (Україна)

Наталія Тодосієнко, кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, (Україна)

MODERN APPROACHES TO FORMING THE CREATIVE PERSONALITY OF A MUSIC TEACHER IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION

Boris Brylin, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Nataliia Todosiienko, Candidate of Pedagogy, Associate Professor
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті розкрито сутність сучасних підходів до формування творчої особистості майбутнього педагога, трактування поняття творча діяльність, розглядається основний зміст інноваційної діяльності учителя музичного мистецтва як складової його професійної підготовки. Також, запропоновані методи активізації, художні прийоми, різні форми роботи з дітьми. Окреслені головні перспективи подальших пошуків і наукових розвідок з даної проблематики, які будуть стосуватися цікавих новітніх творчих методичних прийомів і знахідок.

Ключові слова: творча діяльність; професійна підготовка; інноваційні методи, прийоми, форми навчання; художньо-творчі технології.

Abstract. The article reveals the essence of modern approaches to the formation of the creative personality of a future teacher, the interpretation of the concept of creative activity, the main content of the innovative activity of a teacher of musical art as a component of his professional training is considered. Also, activation methods, artistic techniques, various forms of work with children are proposed. The main prospects for further searches and scientific explorations on this issue are outlined, which will concern interesting new creative methodological techniques and findings.

Keywords: creative activity; professional training; innovative methods, techniques, and forms of learning; artistic and creative technologies.

У зв'язку з розвитком мистецької освіти в Україні актуальною проблемою сьогодення визначається орієнтація на оновлення організаційних форм і змісту навчання та виховання, художньо-емоційне освоєння дійсності через естетичні судження, ідеали, естетичні погляди та мистецьку творчість, фундаментальні цінності та новітні технологічні процеси у загальному контексті європейської інтеграції. І тому, модернізація сучасної освітньої системи є найважливішим чинником інтеграції інноваційних технологій, спрямованих на підвищення результативності навчання. Мистецтво постає одним із видів духовного пізнання дійсності людиною, що формує її готовність до творчої перебудови навколишнього світу й самої себе. На відміну від інших сфер суспільної свідомості – науки, політики, моралі, мистецтво задовольняє універсальну потребу людини естетично сприймати об'єктивний світ

В сучасній вищій школі значні здобутки у галузі професійної підготовки учителів до діяльності у сфері музичного мистецтва належать таким науковцям як І. Зязюн, Л. Коваль, Н. Миропольська, О. Олексюк, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька, О. Семашко, В. Черкасов, О. Щолокова, але інноваційні методики навчання дітей різних вікових категорій, творча інноваційна діяльність педагога у сучасній освіті – важлива складова освітнього процесу розглядається недостатньо глибоко. Інновації в мистецькій освіті – є природною та необхідною умовою розвитку творчої особистості майбутнього вчителя відповідно до потреб людини та суспільства. Сприяючи збереженню культурних цінностей, інновації несуть в відмову від застарілого, закладають основи соціальних перетворень, підходи щодо визначення сутності інноваційної педагогічної творчої діяльності.

Мета статті – формування творчої особистості майбутніх вчителів музичного мистецтва у інноваційних методиках роботи зі школярами в контексті євроінтеграції.

В сучасній педагогіці творча інноваційна діяльність є цілеспрямованою педагогічною діяльністю, заснованою на застосуванні та осмисленні власного педагогічного досвіду. За допомогою впровадження нової педагогічної практики, порівняння і вивчення навчально-виховного процесу з метою досягнення вищих результатів, одержання нового знання, цей творчий процес спрямованих на підвищення якості освіти, планування і реалізації педагогічних нововведень [1].

Європейські стандарти та євроінтеграція в мистецтві, науці та освіті розглядаються в дослідженнях О.Бондачук, О.Глушко, Н. Зоріана, Ю.Романенкової, Я. Тведохлібової. Це соціально-педагогічний феномен, що відображає творчий потенціал кожного педагога. Готовність педагога до творчої інноваційної діяльності слід розуміти як сформованість

необхідних для цієї діяльності особистісних якостей: працездатність, відповідальність, вміння витримувати дію сильних подразників, високий емоційний статус, готовність до творчості. А також спеціальних якостей: знання нових технологій, усвідомлене оволодіння новими методами навчання, уміння розробляти проекти, вміння аналізувати.

Інноваційна діяльність викладачів дозволяє мати певний рівень свободи педагогічних дій. Пошукова робота є новаторською, часто здійснюється за межами існуючих практик і лише частково може регулюватися та контролюватися існуючими інститутами. Таким чином, свобода творчості повинна поєднуватися з високою особистою відповідальністю особи, яка шукає інновації. У сучасному світі учитель музичного мистецтва має працювати як викладач, вихователь, організатор освітнього процесу та консультант батьків. У процесі навчання музичного учителю слід виховувати в учнів бажання стати значимою і неповторною особистістю в музичному мистецтві. Він повинен допомогти учням знайти унікальні, самобутні способи вирішення музично-творчих завдань і дозволити учням вільно використовувати свої творчі можливості заради себе та інших. Варто зазначити, що «майбутні митці можуть використовувати комп'ютери та музичні програми як допоміжні технічні засоби як у професійній діяльності, так і в процесі навчання школярів» [3, с. 67].

На сьогодні в музичній освіті активно відбувається пошук нових педагогічних методик. «Музичне мистецтво відкривається перед дитиною як процес становлення художнього образу через різні форми художнього втілення – літературні, музичні, образотворчі. Інформаційно-комунікаційні технології необхідно впроваджувати в навчальний процес» [5, с. 108]. На сучасному етапі неможливо забезпечити рівний доступ до високоякісної освіти для всіх учнів без використання інформаційно-комунікаційних технологій. Учитель повинен впроваджувати нові підходи до навчання в сучасному світі. Зростає роль музичного мистецтва як вагомого засобу творчого розвитку і виховання дитини в освітньому процесі, що підтверджує важливу необхідність застосування мистецької діяльності дітей в початковій школі, що вдосконалює і розвиває творчі здібності та формує загальну естетичну культуру, важливим кроком постає також «наступність у навчанні та вихованні дітей дошкільного і молодшого шкільного віку» [2, с. 349], естетичне виховання молодого покоління.

Отже, збагачення емоційного та естетичного досвіду учнів, інтересів і поглядів у процесі спілкування з музикою та розвиток універсальних якостей особистості дитини в процесі музичної творчості є основними цілями виховання в школі. Використання інформаційних технологій на уроках музики значно сприяє розвитку особистості дитини в цілому, особливо її творчих здібностей. Одним із найбільш стійких напрямків розвитку процесу творення нашого часу є використання сучасних комп'ютерних технологій у навчанні. Сучасні технології можуть підвищити мотивацію студентів. Крім того, музика, як і будь-який інший предмет, є предметом творчості, а також низки потреб до творчості, самореалізації та вдосконалення.

У роботах О.Базелюка, Л.Масол, Ю.Петеліна, О.Тарачевої, Г.Тараєвої розглянуто питання щодо використання на уроках музичного мистецтва мультимедійних технологій. Методика використання мультимедійних технологій для розвитку пізнавального інтересу підлітків на уроках музичного мистецтва була розроблена на основі вищезазначених психолого-педагогічних і методичних напрацювань. «Завдяки використанню інформаційних технологій діти можуть брати участь у творчій роботі. Це може включати пошукову роботу під час вивчення народної творчості, української музичної культури та творчості композиторів світу. Крім того, результати роботи можна оформити у вигляді проектів, які стосуються певних тем» [1, с. 20].

Існує багато програм, які можна використовувати на уроці музичного мистецтва задля роботи з комп'ютером. Їх можна умовно розділити на такі групи: музичні ігри, аудіотехніка, музичні конструктори, музичні енциклопедії, навчальні програми та програми для співу карооке. ІКТ можна використовувати в уроках музики у вигляді доповідей, проектів комп'ютерних презентацій PowerPoint або просто зорової низки. Метою використання цих

форм є створення комфортного середовища навчання, у якому діти взаємодіють. Електронні презентації до уроку, які використовуються в класі, дозволяють учням краще побачити ілюстративний матеріал або ознайомитися з творчими роботами.

Сучасні дослідження доводять, що діти бачать музику як процес створення художніх образів через різні форми художнього втілення, такі як література, музика та живопис. Іде опора на виявлення зв'язків між музикою та її життям. Урок музики – це урок мистецтва, який розвиває всі психічні процеси, включаючи мислення, сприйняття, пам'ять, увагу, а також музичні здібності, такі як тембровий слух, відчуття ритму та музичне мислення.

На уроках музичного мистецтва та художньої культури використовують сучасні інформаційні технології, включаючи ресурси, доступні в Інтернеті. Діти можуть зацікавитися мультимедійними навчальними програмами з музичного мистецтва і художньої культури, електронними музичними енциклопедіями, сучасними універсальними енциклопедіями та музикою, завжди дізнатися щось цікаве, «подорожуючи в різні світи і епохи» завдяки інформації на комп'ютерних дисках. Усе це сприяє практичному застосуванню ідей, які допомагають ефективно вирішувати проблеми в освіті та досягати нового рівня навчання. Використання мультимедійних засобів презентацій дозволяє більш ретельно вибирати матеріал, підвищує якість візуального ряду та дозволяє виводити на екран, таблиці та схеми, необхідні терміни; набір і редагування тексту під час написання рефератів. Комп'ютер дозволяє створювати якісний набір тексту, включаючи редакторську правку, верстку та розміщення репродукцій у тексті, що робить доповіді та виступи учнів більш наочними та цікавими.

На уроках музичного мистецтва можна використати різні методи. Вони є актуальними в системі мистецької освіти. Це насамперед метод бесіди та розповіді, метод наочності, ігровий метод. Також, варто застосувати методи порівняння і зіставлення, узагальнення, метод «емоційного заряду», художньо-педагогічної драматургії, забігання наперед і повернення до вивченого матеріалу. Також різні форми навчання: індивідуальну роботу, роботу в групах, колективну роботу, роботу в парах; інтерактивні методи навчання, такі як мікрофон, дерево знань, ланцюжок, мозковий штурм, чистий аркуш, асоціативний куш і навчання за допомогою навчання. З метою досягнення результатів дослідження нами було здійснено підбір, розробку й апробування комплексу методів, методик формування та активізації естетичного сприймання дітей молодшого шкільного віку, а також емпіричне визначення становлення естетичних цінностей, формування художньо-естетичної оцінки, розвитку творчої діяльності учнів.

Досвід роботи в малих групах корисний для розвитку здатності брати участь у дискусіях. Більшості учнів легше висловитися в невеликій групі, і цей метод дозволяє заощадити час, оскільки він відповідає вимогам вислуховування кожної дитини в великій групі. Завдяки використанню інформаційно-комунікаційних технологій вчителі прагнуть покращити процес навчання, реалізувати концепції розвиваючого навчання та покращити форми та методи організації навчального процесу. Це сприяє переходу від механічного засвоєння знань до оволодіння здатністю самостійно отримувати нові знання.

Впровадження нових методів і ресурсів навчання визначає підвищення якості освіти. Мультимедійні технології значно підвищують ефективність активних методів навчання в усіх формах організації навчального процесу. Завдяки своїй інтерактивності, гнучкості та інтеграції різноманітних типів мультимедійної навчальної інформації мультимедіа є надзвичайно корисною та корисною навчальною технологією. Отже, використання ІКТ на уроках музики робить урок пізнавальним, різноманітним і, що найважливіше, сучасним. Учень змінив свою роль на уроці, перетворившись з пасивного слухача на активного учасника процесу навчання та розвиваючи позитивне ставлення до предмета.

Зростання нового покоління в епоху інформації вимагає абсолютно нових методів навчання у контексті формування творчої, високодуховної особистості дитини, культури естетичного сприймання молодших школярів та оволодіння цілісною системою знань про мистецтво в позакласних формах виховної роботи. Для сучасного навчання музики

комп'ютери та інформаційні технології є життєво важливим кроком до виховання гармонійної сучасної особистості. З'являється можливість проводити «нестандартні» уроки музичного мистецтва за допомогою використання інтерактивних технологій. Комп'ютерні технології можна використовувати на уроках музичного мистецтва послідовно та систематично. Це полегшує управління творчим розвитком учнів, формування спеціалізованих знань у процесі навчання та розвиток особистості в музиці; також дозволяє використовувати можливості сучасних методів навчання; реалізовувати в початковій школі інтегровану модель організації мистецької діяльності, коли у дітей пробуджується інтерес до цінностей мистецтва.

Отримані результати виявили певні зміни та позитивну динаміку досліджуваної інноваційної творчої діяльності вчителя музичного мистецтва. Результати експерименту показали зростання рівня естетичного сприймання, формування художньо-естетичної оцінки, включення в практичну мистецьку діяльність.

Вищезазначені підходи до навчання допоможуть майбутнім вчителям музичного мистецтва вільно володіти сучасними технологіями в музичній освіті, які поєднують емоції та розумову діяльність у навчанні, допоможуть розвинути творчу індивідуальність учнів. Використовуючи представлені вище методи та форми роботи на уроках музичного мистецтва, педагог не лише робить урок цікавим, а й виховує у своїх вихованців якості, що необхідні для сучасного світу: креативність, винахідливість і мобільність. Подальші дослідження означеної проблеми передбачають пошук інших форм, методів і прийомів інноваційної творчої діяльності вчителя музичного мистецтва.

Список використаних джерел

1. Ільман В. В. Деякі аспекти вдосконалення професійної підготовки вчителя початкової школи: сучасні тенденції. Рідна школа. 2011. №1-2. С. 30–37.
2. Кривошея Т. М. Наступність у навчанні та вихованні дітей дошкільного і молодшого шкільного віку в педагогічній спадщині Я. А. Коменського. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Серія: Педагогіка: збірник наукових праць*. 2009. № 28. С. 349-354.
3. Мальов С.В. Формування естетичної компетентності дітей молодшого шкільного віку: методичний посібник. Вінниця. Вид-во «Твори», 2024. 120 с.
4. Рудницька О. Культуровідповідність мистецької освіти. Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: монограф. зб. ст. Київ, 2000. С. 108–133.
5. Тодосієнко Н. Л., Коваль Т. В., Граб О. Д. Арт педагогіка в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: перспективи та творчий потенціал. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія*. Вінниця, 2024. Вип. 76. С. 19–27. <https://vspu.net/nzped/index.php/nzped> <https://doi.org/10.31.652/2415-7872-76-19-2703.pdf>
6. Інноваційна діяльність URL: https://pidruchniki.com/84363/ekonomika/innovatsiyna_diyalnist
7. Інноваційна діяльність вчителів музичного мистецтва URL: https://revolution.allbest.ru/pedagogics/01000582_0.html#text
8. Впровадження інноваційних технологій у викладанні мистецьких дисциплін URL: <http://galyna-andriyash.edukit.kr.ua/news/id/30>